

PIENO SUPIRKIMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pieno supirkimo taisyklės (toliau – taisyklės) parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymu, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL 2013 L 347, p. 671), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1310/2013 (OL 2013 L 347, p. 865), 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 853/2004, nustatančiu konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 45 tomas, p. 14), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. spalio 27 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1137/2014 (OL 2014 L 307, p. 28).

2. Šiomis taisyklėmis nustatoma pieno pirkimo, sudėties bei kokybės vertinimo ir atsiskaitymo tvarka superkant iš pieno gamintojų žalią pieną.

3. Iš pieno gamintojų superkamo pieno sudėtis ir kokybė vertinama vadovaujantis reglamento (EB) Nr. 853/2004 nuostatomis ir šiomis taisyklėmis. Pieno gamintojui ar supirkėjui pageidaujant, pienas gali būti superkamas pagal Pieno supirkimo imant mėginius iš kiekvienos pieno siuntos tvarkos aprašą (3 priedas).

4. Pagrindinės šiose taisyklėse vartojamos sąvokos:

- 4.1. **Igalioji laboratorija** (toliau – laboratorija) – nešališka akredituota tyrimų laboratorija, kurią Žemės ūkio ministerija įgalioja tirti pieno mėginius, siekdama nustatyti jo sudėties ir kokybės rodiklius, pagal kuriuos supirkėjai moka gamintojams už parduotą pieną. Jos veikla kontroliuojama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
- 4.2. **Iškaitinis pieno tiekimo laikotarpis** (toliau – įskaitinis laikotarpis) – pastovios trukmės: 1–15 ir 16–31 mėnesio dienų arba šalių susitarimu, bet ne ilgesnis kaip vieno mėnesio laikotarpis, kai nustatomi pieno sudėties ir kokybės rodikliai.
- 4.3. **Kontrolinis pieno mėginys** (toliau – kontrolinis mėginys) – specialiai Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) sudarytos komisijos (jos nariai turi būti supirkėjo, gamintojo, kontroliuojančios valstybės institucijos atstovai) imamas pieno mėginys.
- 4.4. **Papildomieji pieno tyrimai** – gamintojo, supirkėjo ir kontroliuojančios valstybės institucijos iniciatyva atliekami pieno tyrimai.
- 4.5. **Pieno gamintojas** (toliau – gamintojas) – fizinis ar juridinis asmuo, gaminantis pieną parduoti.
- 4.6. **Pieno kokybės rodikliai** – bendras bakterijų skaičius (tūkst. KSV/ml), somatinių ląstelių skaičius (tūkst./ml), inhibitorinės medžiagos ir pieno užšalimo temperatūra (m°C).
- 4.7. **Pieno siunta** – vienu metu iš vieno gamintojo nupirktas pienas.
- 4.8. **Pieno sudėties rodikliai** – riebalų ir baltymų kiekis piene procentais.
- 4.9. **Pieno supirkėjas** (toliau – supirkėjas) – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centre registruotas juridinis asmuo, perkantis pieną iš pieno gamintojų savo ūkinei veiklai.
- 4.10. **Pieno tyrimų protokolai** (toliau – tyrimų protokolai) – dokumentas, kuriame pateikiami įgaliosios laboratorijos atliktų vieno ar kelių pieno mėginių tyrimų rezultatai.

- 4.11. **Pieno tyrimų suvestinis protokolas** (toliau – suvestinis protokolas) – dokumentas, kuriame pateikiami įgaliotosios laboratorijos atliktų vieno ar kelių pieno mėginių tyrimų rezultatai, ankstesnių pieno mėginių sudėties tyrimų duomenys, pieno perskaičiavimo koeficientai, somatinių ląstelių ir bendro bakterijų skaičiaus geometriniai vidurkiai, taip pat aktuali informacija pieno supirkimo klausimais, kita reikalinga informacija.
- 4.12. **Pirminiai pieno kokybės rodikliai** – pieno spalva, kvapas, konsistencija, temperatūra, skonis, rūgštingumas, švarumas, tankis, neutralizuojančios ir inhibitorinės medžiagos.
- 4.13. **Privalomieji pieno tyrimai** – riebalų, baltymų, somatinių ląstelių skaičiaus, inhibitorinių medžiagų tyrimas 3 kartus per mėnesį, ne rečiau kaip po vieną tyrimą laikotarpiais: nuo 1 iki 15 d. ir nuo 16 iki 31 d., bendro bakterijų skaičiaus – 2 kartus per mėnesį po vieną tyrimą laikotarpiais: nuo 1 iki 15 d. ir nuo 16 iki 31 d., pieno užšalimo temperatūros – kartą per pusmetį.
- 4.14. **Vienkartinis pieno mėginys** – iš bet kurios pieno siuntos ar bendros pieno supirkimo punkto talpyklos paimtas pieno mėginys, į kurį įdedama arba nededama konservanto.
- 4.15. **Žalias karvių pienas** (toliau – pienas) – natūralus karvių pienas, kuris nebuvo pašildytas iki aukštesnės kaip 40 °C temperatūros ir neapdorotas kitu tos pat vertės efektyvumo metodu, be priedų, nepakeistos pirminės sudėties (riebalų kiekis 2–7 proc., baltymų kiekis 2–5 proc., laktozės kiekis 3–6 proc.).
- 4.16. Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos kituose pieno supirkimo veiklą reglamentuojančiuose ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

II SKYRIUS

ATSAKINGOS INSTITUCIJOS IR JŲ FUNKCIJOS

5. Žemės ūkio ministerija nustato mokėjimo už pieno tyrimus tvarką.
6. VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras (toliau – Centras):
 - 6.1 kuria, įgyvendina, tvarko Pieno apskaitos informacinę sistemą (toliau – PAIS) ir į ją suvestus supirkėjų ir gamintojų duomenis;
 - 6.2 registruoja supirkėjus, pasirašiusius su Centru bendradarbiavimo sutartį, kaip nurodyta šių taisyklių 20.2 papunktyje;
 - 6.3 registruotų supirkėjų sąrašą, patvirtintą Centro generalinio direktoriaus įsakymu, skelbia Centro interneto tinklalapyje;
 - 6.4 panaikina supirkėjų registraciją, jei supirkėjas nevykdo Europos Sąjungos (toliau – ES), šių taisyklių ar kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų;
 - 6.5 rengia ir tvirtina pieno pardavimo kitoje ES šalyje registruotam ūkio subjektui mėnesinės ataskaitos (toliau – eksporto ataskaita) formą. Patvirtintą formą skelbia Centro interneto tinklalapyje;
 - 6.6 renka iš gamintojų duomenis apie kitoje ES šalyje registruotam ūkio subjektui parduotą perdirbti pieno kiekį;
 - 6.7 teikia VMVT duomenis pagal jos kompetenciją apie gamintojų ir supirkėjų teikiamus duomenis;
 - 6.8 suteikia galimybę Žemės ūkio ministerijai prisijungti ir naudotis PAIS duomenimis prašymų ir skundų nagrinėjimo tikslais.
7. VMVT yra kontroliuojanti valstybės institucija, kuri teisės aktų nustatyta tvarka vykdo pieno sudėties bei kokybės vertinimo ir atsiskaitymo tvarkos superkant iš gamintojų pieną kontrolę.

III SKYRIUS REIKALAVIMAI GAMINTOJAMS

8. Gamintojas privalo:

8.1. būti žemės ūkio valdos valdytojas arba partneris;

8.2. turėti pieninių karvių, įregistruotų Ūkinių gyvūnų registre, savo vardu. Laikomų pieninių karvių skaičius ir iš šių karvių primelžto pieno kiekis turi pagrįsti pagamintus, parduotus, sunaikintus, suvartotus, atiduotus pieno ir (arba) pieno produktų kiekius (pagal bandos ar vidutinį kontroliuojamų karvių produktyvumą šalyje);

8.3. tvarkyti ūkinių gyvūnų apskaitą pagal Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8.4. turėti melžiančių ir piena apdorojančių asmenų medicininės knygeles;

8.5. parduodamą piena paruošti pagal reglamente (EB) Nr. 853/2004 ir šiose taisyklėse nustatytus reikalavimus ir sutartą pieno kiekį pieno pirkimo-pardavimo sutartyje nustatytu laiku pristatyti į pieno supirkimo vietą;

8.6. iki kiekvieno mėnesio 8 darbo dienos pateikti eksporto ataskaitą (t. y. suvesti į PAIS informaciją apie savo vardu parduotą piena perdirbti kitoje ES šalyje registruotam ūkio subjektui) ir kitą informaciją, kurios reikalauja Centras (vardas, pavardė, asmens kodas arba juridinio asmens pavadinimas, juridinio asmens kodas).

Pastaba. Gamintojas, turintis galimybę naudotis elektronine bankininkyste, gali jungtis prie PAIS internetinėje svetainėje www.vic.lt ir pats užpildyti elektroninę eksporto ataskaitą (t. y. įvesti nurodytus elektroninius eksporto ataskaitos duomenis, juos sutikrinti bei patvirtinti). Jei gamintojas yra juridinis asmuo, Centrai pateikia prašymą sukurti prieigą prie PAIS ir įgaliojimo asmeniui, kuris, naudodamasis elektronine bankininkyste, pateiks juridinio asmens eksporto ataskaitą, originalą arba jo kopiją, patvirtintą teisės aktų nustatyta tvarka. Juridinio asmens vadovui prieiga prie PAIS sukurama pateikus prašymą Centrai.

Gamintojas, neturintis galimybės naudotis elektronine bankininkyste, gali užpildyti Centro interneto tinklalapyje esančią eksporto ataskaitą, pasirašyti ją, atspausdinti ir pateikti Centrai;

8.7. vykdyti kitus sutarties su supirkėju bei teisės aktų nustatytus reikalavimus.

9. Gamintojas parduoti perdirbti gali tik jo vardu registruotų pieninių karvių piena. Jei asmuo parduoda ne savo vardu registruotų karvių piena, jis turi be reikalavimų gamintojui atitikti ir supirkėjui keliamus reikalavimus, nurodytus IV skyriuje.

Šio punkto reikalavimas netaikomas asmenims, kurie parduoda mirusiojo gamintojo vardu registruotų pieninių karvių piena, paveldėjimo dokumentų tvarkymo laikotarpiu.

10. Gamintojas, parduodantis piena iš ūkio, kai už piena atsiskaitoma pagal jo turimų matavimo prietaisų rodmenis, atsako už šių prietaisų metrologinę patikrą, jei pieno pirkimo-pardavimo sutartyje nėra numatyta kitaip.

11. Gamintojas, pradėdamas tiekti piena parduoti perdirbti (t. y. gamintojas, anksčiau nepardavinėjęs pieno perdirbti arba jo pardavimą nutraukęs ilgiau kaip 2 mėnesiams, arba pradėjęs tiekti piena kitai supirkimo įmonei), privalo kreiptis į supirkėją dėl pieno mėginių visiems privalomiesiems (pagal šių taisyklių 25, 26, 27 ir 34 punktus) pieno sudėties ir kokybės rodikliams nustatyti paėmimo iš pirmos pristatytos parduoti pieno siuntos. Jeigu pieno ūkis naujai registruotas ir anksčiau nebuvo tikrintas, gamintojas, prieš pradėdamas tiekti piena parduoti, turi atlikti procedūras, nurodytas Pieno supirkimo tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. B1-401 „Dėl Pieno supirkimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Supirkimo aprašas).

12. Gamintojui draudžiama parduodamą piena apdoroti išcentrinės jėgos įrengimais (centrifugomis).

IV SKYRIUS

REIKALAVIMAI SUPIRKĖJAMS

13. Supirkėjas:

13.1. pieną superka tik sudaręs su gamintoju rašytinę pieno pirkimo-pardavimo sutartį, kuri turi atitikti reglamento (ES) Nr. 1308/2013 ir Lietuvos Respublikos atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymo reikalavimus. Sutartis gali būti sudaryta vadovaujantis rekomenduojama pieno pirkimo-pardavimo sutarties forma (4 priedas);

13.2. apmoka visiems privalomiesiems pieno tyrimams paimtų pieno mėginių paruošimo tyrimams ir jų išsiuntimo (pristatymo) į laboratoriją, mėginių taros (indelių, konteinerių), konservantų išlaidas. Šios išlaidos ir išlaidos už plombas negali būti išskaičiuojamos iš gamintojo;

13.3. teikia informaciją gamintojams aktualiais pieno kokybės ir supirkimo tvarkos klausimais.

14. Supirkėjas privalo užtikrinti:

14.1. pieno pirminių kokybės rodiklių ištyrimą tinkamais metodais, kaip numatyta taisyklių 30 punkte;

14.2. pieno kiekio teisingą įvertinimą ir turimų pieno kiekio matavimo prietaisų metrologinę patikrą, išskyrus šių taisyklių 10 punkte numatytą atvejį;

14.3. pieno priėmimą laiku pagal grafiką, kaip nurodyta šių taisyklių 16 punkte;

14.4. tinkamą pieno mėginių paėmimą šiose taisyklėse nurodytu periodiškumu, paruošimą, laikymą, gabenimą ir išsaugojimą iki išsiuntimo į laboratoriją, lydymųjų dokumentų teisingą pildymą, konteinerių plombavimą;

14.5. mėginių atpažinimo etikečių panaudojimo kontrolę;

14.6. jog asmuo, imantis mėginius dėl pieno sudėties ir kokybės tyrimų atsiskaitymo tikslais, turėtų Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pieno supirkėjo kvalifikacijos pažymėjimą, išduotą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka, ir ne rečiau kaip kartą per trejus metus keltų kvalifikaciją pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patvirtintą Pieno supirkėjų kvalifikacijos tobulinimo (16 val.) programos kursą tam darbui įgaliotose įstaigose;

14.7. pieno apskaitos dokumentų teisingą pildymą ir išdavimą;

14.8. operatyvų gamintojo informavimą apie laboratorijos tyrimo rezultatus bei apie gamintojo duomenų neįtraukimą į Ūkinių gyvūnų registrą (kai apie tai pažymėta tyrimų ir suvestiniame protokole);

15. Supirkėjas privalo:

15.1. sudaryti sąlygas gamintojams susipažinti su reglamentu (EB) Nr. 853/2004, šiomis taisyklėmis ir kita aktualia informacija, pateikiama suvestiniuose protokoluose ar skelbiama pieno supirkimo vietose;

15.2. prieš pradėdamas pirkti pieną iš pradedančio tiekti pieną gamintojo, laboratorijos duomenų **bazėje** patikrinti, ar gamintojas turi savo vardu registruotų pieninių karvių ir ar nebuvo nutrauktas šio gamintojo pieno supirkimas pagal šių taisyklių 39, 44 ir 49 punktus. Pieną supirkti galima tik atnaujinus pieno supirkimą, kaip nurodyta šių taisyklių 50 punkte;

15.3. iki kiekvieno mėnesio 8 darbo dienos suvesti į PAIS supirkto iš kiekvieno gamintojo per praėjusį mėnesį natūralaus riebumo pieno kiekį, riebumą ir kitą informaciją, kurios reikalauja Centras (vardas, pavardė, asmens kodas arba juridinio asmens pavadinimas, juridinio asmens kodas);

15.4. apskaityti pieną to gamintojo vardu, kuris faktiškai pardavė pieną. Jeigu vietoj mirusio gamintojo pieną pradeda parduoti asmuo, kuris dar nėra susitvarkęs paveldėjimo dokumentų, supirkėjas PAIS, nurodo šio asmens duomenis, o šalia – mirusiojo asmens duomenis;

15.5. už supirktą pieną atsiskaityti pagal pieno pirkimo-pardavimo sutartyje nustatytą tvarką. Už natūralų pieną mokėtina suma įskaitiniu laikotarpiu apskaičiuojama pagal bazinių rodiklių pieno kainą ir kiekį, įvertinant patiekto pieno sudėtį ir kokybę pagal laboratorijos tyrimų duomenis;

15.6. vykdyti pieno pirkimo-pardavimo sutartyje, sutartyse su laboratorija ir Centru bei kitais teisės aktais nustatytus reikalavimus.

15.7. leisti įgaliotoms institucijoms savo įmonėje atlikti kontrolę ir pateikti prašomus dokumentus.

16. Pienas superkamas pagal iš anksto supirkėjo nustatytą ir paskelbtą grafiką. Supirkimo laikas turi būti įrašytas į pieno supirkimo ir priskaitymo knygele.

17. Pieno supirkimo punktai privalo pieną supirkti dažniau kaip kartą per dieną, jeigu apskaičiuojama, kad superkamo pieno kiekis bus pakankamas šaldytuvo maišyklei įjungti pienui atšaldyti iki reikiamos temperatūros.

18. Pienas sveriamas arba matuojamas jo tūris, perskaičiuojant jį į masę pagal faktinį tankį arba naudojant perskaičiavimo (dauginimo) koeficientą 1,028. Matuojant pieno tūrį matuokliais arba sveriant pieną (kai pieno nedaug), matavimo tikslumas turi būti ne mažesnis kaip 0,1 litro (0,1 kg).

19. Pieno supirkimo metu supirkėjo pasirinktomis dienomis imami mėginiai pieno sudėčiai ir kokybei tirti. Mėginiai atrenkami ir konteineriai plombuojami pagal Pieno mėginių ėmimo ir ruošimo siųsti į laboratoriją tvarkos aprašą (2 priedas).

20. Ūkio subjektas, norintis tapti supirkėju:

20.1. turi būti patvirtintas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus nustatyta gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarka;

20.2. gavęs veterinarinį patvirtinimą pagal 20.1 papunktyje nustatytą tvarką, kreipiasi į Centrą dėl užregistravimo supirkėju ir pasirašo bendradarbiavimo sutartį su Centru.

V SKYRIUS

REIKALAVIMAI ĮGALIOTAJAI LABORATORIJAI

21. Laboratorija privalo:

21.1. būti nešališka ir akredituota pagal Lietuvos standarto LST EN ISO/IEC 17025:2005 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“ (toliau – Standartas 17025) reikalavimus tyrimų įstaiga, turinti juridinio asmens statusą. Ji privalo būti akredituota visiems reglamente (EB) Nr. 853/2004 ir šiose taisyklėse nurodytiems pieno sudėties ir kokybės tyrimams;

21.2. laiku teikti supirkėjui ir gamintojui informaciją apie tyrimo rezultatus, užtikrinti sutarties su supirkėju reikalavimų vykdymą;

21.3. informuoti VMVT ir supirkėją apie netipinių pieno mėginių iš supirkėjo pateikimą, tyrimų atlikimo periodiškumo nesilaikymą, atpažinimo kodų nepateikimą, tyrimų atlikimo nutraukimą supirkėjams bei jo priežastis, pieno mėginių pateikimo grafiko nesilaikymą;

21.4. atspausdinti etiketes su pieno gamintojo atpažinimo numeriu ir tvarkyti jų apskaitą;

21.5. parduoto pieno tyrimų rezultatų neišduoti tiems pieno gamintojams, kurie neįtraukti į Ūkinių gyvūnų registrą, išskyrus gamintojo mirties atvejį, kai rezultatai išduodami asmenims, kurie parduoda mirusiojo gamintojo vardu registruotų pieninių karvių pieną, paveldėjimo dokumentų tvarkymo laikotarpiu, pagal supirkėjo pateiktą prašymą, ir apie tai pažymėti suvestiniame protokole bei duomenų analizės programose, skirtose pieno gamintojams, supirkėjams, Žemės ūkio ministerijai, Centru ir VMVT;

21.6. tvarkyti ir atnaujinti duomenis laboratorijos duomenų bazėse, rengti ir tvarkyti duomenų analizės programas, skirtas pieno gamintojams, supirkėjams, Žemės ūkio ministerijai, Centru ir VMVT.

22. Laboratorija turi turėti:

22.1. transportą su šaldymo įranga pieno mėginiams gabenti ir tinkamas patalpas mėginiams laikyti iki tyrimo (4 ± 2 °C);

22.2. šiuolaikišką rutininę įrangą, įteisintą nustatyta tvarka tirti superkamo pieno sudėties ir kokybės rodiklius. Įprastinių pieno sudėties ir kokybės tyrimo metodų tikslumas laboratorijoje turi būti užtikrintas pamatiniais fizikiniais, cheminiais ir mikrobiologiniais metodais, paskelbtais tarptautiniuose standartuose. Laboratorija ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius turi dalyvauti tarptautiniuose tyrimuose, kurių rezultatai lyginami tarpusavyje.

23. Laboratorijoje privalo veikti kokybės vadybos sistema, atitinkanti Standarto 17025 reikalavimus ir užtikrinanti tikslų visų tyrimų atlikimą, kompiuterinė laboratorijos darbo ir informacijos valdymo sistema, apimanti mėginių registravimą, tyrimų eigos tikrinimą, duomenų apdorojimą, vidinę laboratorijos kokybės kontrolę, tyrimo ir suvestinių protokolų paruošimą, tyrimų duomenų analizę.

24. Laboratorija turi vykdyti kitus teisės aktuose ir sutartyse su Centru ir pieno supirkėjais nustatytus reikalavimus.

VI SKYRIUS PIENO SUDĖTIES VERTINIMAS

25. Pieno riebalų ir baltymų kiekis nustatomas laboratorijoje ne rečiau kaip tris kartus per mėnesį, ne rečiau kaip po vieną pieno sudėties rodiklių tyrimą laikotarpiais: nuo 1 iki 15 ir nuo 16 iki 31 mėnesio dienos.

26. Jeigu per įskaitinį laikotarpį atliktas vienas pieno sudėties rodiklių tyrimas, jo rezultatai taikomi šiam laikotarpiui.

27. Jeigu per įskaitinį laikotarpį atlikti keli pieno sudėties tyrimai, tam laikotarpiui taikomi vidutiniai per šį laikotarpį supirkto pieno sudėties rodikliai, apskaičiuoti pagal per šį laikotarpį atliktų pieno sudėties rodiklių aritmetinius vidurkius, išskyrus šių taisyklių 55, 59 ir 60 punktuose numatytus atvejus.

28. Faktinis pieno kiekis į bazinį perskaičiuojamas vadovaujantis Žalio pieno kiekio perskaičiavimo pagal bazinius sudėties rodiklius (riebumą ir baltymingumą) į bazinį pieno kiekio metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ir miškų ūkio ministerijos 1998 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. 67 „Dėl 1997 11 03 įsakymo Nr. 637 papildymo ir žalio pieno kiekio perskaičiavimo pagal bazinius sudėties rodiklius (riebumą ir baltymingumą) metodikos patvirtinimo“.

29. Laboratorija kartu su pieno sudėties rodikliais kiekvieną kartą suvestiniame protokole pateikia ir perskaičiavimo koeficientą. Perskaičiavimo koeficientas nustatomas vertinant pieno sudėties tyrimo rezultatų šimtąsias procento dalis.

VII SKYRIUS PIENO KOKYBĖS VERTINIMAS

30. Supirkimo metu, vadovaujantis Žalio pieno pirminių kokybės rodiklių įvertinimo instrukcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 3D-303 „Dėl Žalio pieno pirminių kokybės rodiklių įvertinimo instrukcijos patvirtinimo“, nustatomi pirminiai pieno kokybės rodikliai.

31. Inhibitorines medžiagas tiria tam nešališkoje akredituotoje pieno ir pieno produktų tyrimams laboratorijoje apmokytas bei turintis jos išduotą pažymėjimą supirkėjo įgaliotas asmuo ir kiekvieną atliktą tyrimą registruoja pieno supirkimo įmonės patvirtintame žurnale, nurodydamas, koku metodu tirta, tyrimo datą, tyrimą atlikusio asmens vardą ir pavardę. Šiame žurnale pasirašo inhibitorines medžiagas tyręs asmuo ir pieno gamintojas ar jo įgaliotas asmuo.

32. Pienas superkamas, jei pirminiai kokybės rodikliai atitinka nurodytus šių taisyklių 1 priede. Tyrimo dieną pieno supirkimo knygelėje arba važtaraštyje pažymimi pirminiai pieno kokybės rodikliai. Jei pirminiai kokybės rodikliai neatitinka nurodytųjų šių taisyklių 1 priede, pienas neperkamas ir grąžinamas, apie tai pažymint pieno supirkimo ir priskaitymo knygelėje ar surašant neatitikimo aktą.

33. Pieno supirkimo metu nustačius, kad piene yra inhibitorinių medžiagų, pieno siunta neperkama. Tai turi būti įforminama aktu ir iš tos pačios pieno siuntos paimamas tyrimas inhibitorinėms medžiagoms nustatyti laboratorijoje. Laboratorijoje nustačius inhibitorines medžiagas, pienas vertinamas, kaip nurodyta šių taisyklių 49 punkte, ir už šį papildomąjį laboratorinį tyrimą, pieno mėginio paruošimo papildomajam tyrimui ir jo išsiuntimo (pristatymo) į laboratoriją, papildomai tiriamo pieno mėginio taros (indelio, konteinerio) išlaidas šiam tyrimui apmoka gamintojas, o jei inhibitorinių medžiagų nerandama – supirkėjas.

34. Pieno kokybės rodikliai bei jų tyrimo periodiškumas turi atitikti šių taisyklių 1 priede nurodytus reikalavimus. Pieno kokybės rodikliams vertinti taikomos šios viršutinės ribos: bendram bakterijų skaičiui 300 tūkst. KSV/ml, somatinių ląstelių skaičiui – 800 tūkst./ml.

35. Bendras bakterijų skaičius piene įvertinamas pagal per du mėnesius atliktų visų tyrimų geometrinį vidurkį.

36. Somatinių ląstelių skaičius įvertinamas pagal per tris mėnesius atliktų visų tyrimų geometrinį vidurkį.

37. Geometriniam vidurkiui apskaičiuoti naudojami visų per nustatytą laikotarpį atliktų kokybės tyrimų duomenys pagal VMVT gamintojui suteiktą gyvūnų laikymo vietos kodą.

38. Atsiskaitymui už pieną taikomas paskutinis įskaitinį laikotarpį apskaičiuotas kokybės tyrimų geometrinis vidurkis.

39. Jeigu apskaičiuotas pieno bendro bakterijų skaičiaus ar somatinių ląstelių skaičiaus geometrinis vidurkis yra didesnis nei nurodytas šių taisyklių 1 priede ir jeigu per 3 mėnesius po tyrimų ne mažesniu kaip šių taisyklių 1 priede nurodytu periodiškumu pienas pagal šiuos rodiklius neatitinka 1 priedo reikalavimų, jo priėmimas nutraukiamas, kai supirkėjas pateikia suvestinius protokolus gamintojui arba kai informacija apie pieno tyrimų rezultatus yra paskelbiama laboratorijos interneto svetainėje. Dėl leidimo atnaujinti pieno supirkimą gavimo gamintojas kreipiasi į VMVT, kaip nurodyta šių taisyklių 50 punkte.

40. Mokant už pieną, kuris neatitinka šių taisyklių 1 priedo reikalavimų dėl bendro bakterijų skaičiaus geometrinio vidurkio, tą laiko tarpą (ne ilgesnį kaip 3 mėnesiai), kol bus pasiektas tinkamas rodiklis, per kurį, taikoma 15 proc. kainos nuoskaita.

41. Jeigu apskaičiuotas pieno somatinių ląstelių skaičiaus geometrinis vidurkis yra didesnis nei nurodytas šių taisyklių 1 priede, bet faktinių to įskaitinio laikotarpio somatinių ląstelių skaičiaus tyrimo rezultatai yra ne didesni kaip 400 tūkst./ml, nuoskaita netaikoma.

42. Jeigu apskaičiuojamas pieno somatinių ląstelių skaičiaus geometrinis vidurkis didesnis nei nurodytas šių taisyklių 1 priede ir to įskaitinio laikotarpio faktinių somatinių ląstelių skaičiaus tyrimų bent vienas tyrimo rezultatas nustatomas didesnis kaip 400 tūkst./ml, per tą laiką (ne ilgesnį kaip 3 mėnesiai), per kurį nustatytas pienas neatitinka šių taisyklių 1 priedo reikalavimų dėl somatinių ląstelių geometrinio vidurkio iki bus pasiektas tinkamas rodiklis, mokant už pieną taikoma nuoskaita nuo kainos: pirmą ir antrą nuoskaitų taikymo įskaitinį laikotarpį – 10 proc., trečią ir ketvirtą nuoskaitų taikymo įskaitinį laikotarpį – 20 proc., penktą ir šeštą nuoskaitų taikymo įskaitinį laikotarpį – 30 proc. Nuoskaitos už somatines ląsteles pradedamos skaičiuoti iš naujo nuo 10 proc., jeigu apskaičiuotas geometrinis vidurkis nors vieną įskaitinį laikotarpį yra mažesnis nei 400 tūkst./ml.

43. Suvestiniuose protokoluose nurodomas somatinių ląstelių skaičiaus geometrinis vidurkis ir faktinis konkrečią dieną nustatytas somatinių ląstelių skaičiaus tyrimo rezultatas.

44. Jei pieno supirkimas yra nutraukiamas dėl bendro bakterijų skaičiaus ar somatinių ląstelių skaičiaus du kartus per metus, po antrojo supirkimo atnaujinimo pieno supirkimas yra stabdomas iš karto, kai faktiniai šių rodiklių rezultatai viršija 1 priede nustatytą ribą, neskaičiuojant geometrinio vidurkio.

45. Nuoskaitos taikomos už kiekvieną pieno kokybės rodiklį atskirai. Keliems rodikliams neatitinkant reikalavimų, nuoskaitos sumuojamos. Nuoskaitos skaičiuojamos nuo kainos, įskaitant mokamus priedus.

46. Atnaujinus pieno pirkimą, geometrinis vidurkis to kokybės rodiklio, dėl kurio buvo nutrauktas pieno supirkimas, pradedamas skaičiuoti iš naujo.

47. Pieno kokybę pagal geometrinį vidurkį vertina laboratorija. Jei geometriniam vidurkiui apskaičiuoti atlikta nepakankamai tyrimų, pieno kokybę įvertinama pagal turimų tyrimų rezultatus.

48. Nustačius, kad pieno užšalimo temperatūra yra aukštesnė negu minus 515 m°C, ir:

48.1. vienai iš šalių pageidaujant, per 5 darbo dienas po informacijos apie tyrimų rezultatus gavimo raštu kreipiantis į VMVT, pieno natūralumui nustatyti atliekamas kontrolinis melžimas, kurio metu imamas kontrolinis mėginys ūkyje:

48.1.1. kontrolinis mėginys ūkyje turi būti paimtas ne vėliau kaip per 5 dienas po kreipimosi;

48.1.2. jei tiriant kontrolinį mėginį nustatoma, kad pieno užšalimo temperatūra yra aukštesnė nei minus 520 m°C, surašomas aktas. Šiuo atveju kainos nuoskaitos netaikomos;

48.2. tiriant kontrolinį mėginį, kaip numatyta 48.1 papunktyje, nustatoma, kad pieno užšalimo temperatūra yra minus 520 m°C ar žemesnė, arba į VMVT nesikreipiama, už pieną mokama taikant 10 proc. nuoskaitą nuo nustatytos pieno kainos, bet ne ilgiau kaip tą įskaitinį laikotarpį.

49. Priemonės, taikomos dėl inhibitorinių medžiagų piene:

49.1. supirkėjas, gavęs informaciją iš laboratorijos, kaip nurodyta šių taisyklių 41 punkte, kad piene yra inhibitorinių medžiagų, ne vėliau kaip kitą supirkimo dieną jo supirkimą nutraukia.

Tuo atveju, kai inhibitorinės medžiagos randamos tik vienu iš šių taisyklių 49.8 papunktyje nurodytų testų, suvestiniame protokole nurodoma „įtariama“ ir pieno supirkimas nenutraukiamas, o laboratorija papildomai ištiria bei protokole ir suvestiniame protokole pateikia šio mėginio riebalų, baltymų, laktozės ir somatinių ląstelių skaičiaus tyrimų rezultatus. Pieno gamintojas privalo išsiaiškinti įtarimo dėl inhibitorinių medžiagų piene priežastį ir šalinti trūkumus.

Kito planinio inhibitorinių medžiagų tyrimo metu nors vienu iš šių taisyklių 49.8 papunktyje nurodytu testu nustatoma, kad piene yra inhibitorinių medžiagų, suvestiniame protokole nurodoma „rasta“ ir laboratorija ištiria bei protokole ir suvestiniame protokole pateikia to mėginio riebalų, baltymų, laktozės ir somatinių ląstelių tyrimų rezultatus, o pieno supirkimas, gavus informaciją iš laboratorijos, ne vėliau kaip kitą supirkimo dieną nutraukiamas.

Už papildomus šiame papunktyje nurodytus pieno sudėties ir somatinių ląstelių skaičiaus tyrimus moka gamintojas. Į šių tyrimų rezultatus neatsižvelgiama atsiskaitant už pieną;

49.2. nutraukus pieno supirkimą dėl inhibitorinių medžiagų, nuo pieno supirkimo nutraukimo iki paskutinio neigiamo tyrimo (kai inhibitorinių medžiagų nebuvo rasta), bet ne ilgiau kaip 15 kalendorinių dienų, gamintojui taikomos nuoskaitos nuo pieno supirkimo kainos:

49.2.1. jei inhibitorinės medžiagos nustatomos pirmą kartą – 10 proc.;

49.2.2. jei inhibitorinės medžiagos nustatomos antrą kartą per 3 kalendorinius mėnesius – 20 proc.;

49.2.3. jei inhibitorinės medžiagos nustatomos trečią ar daugiau kartų per 12 kalendorinių mėnesių – 20 proc., ir supirkėjas turi teisę iš karto nutraukti pieno pirkimo-pardavimo sutartį;

49.3. apie inhibitorinių medžiagų pakartotinį nustatymą per trijų ar dvylikos kalendorinių mėnesių laikotarpį pažymima suvestiniuose protokoluose ir laboratorijos tyrimų rezultatų duomenų bazėje.

49.4. supirkėjas tiria inhibitorines medžiagas kiekvienoje supirkto pieno pienovežio talpykloje. Nustačius inhibitorines medžiagas supirktame piene, esančiame pienovežio talpykloje, ir tai patvirtinus įgaliotoje laboratorijoje, toks pienas nustatyta tvarka sunaikinamas.

49.5. supirkėjui atsekamumo būdu nustatčius pieno gamintoją, savo parduotu pienu su inhibitorinėmis medžiagomis sugadinusį visą pienovežio talpykloje esantį pieną:

49.5.1. šiam gamintojui nuo paskutinio neigiamo tyrimo (kai inhibitorinių medžiagų nebuvo rasta) iki pieno supirkimo nutraukimo, bet ne ilgiau kaip 15 kalendorinių dienų, taikomos nuoskaitos nuo pieno supirkimo kainos:

49.5.1.1. jei inhibitorinės medžiagos nustatomos pirmą kartą – 20 proc.;

49.5.1.2. jei inhibitorinės medžiagos nustatomos antrą kartą per 3 kalendorinius mėnesius – 40 proc.;

49.5.1.3. jei inhibitorinės medžiagos nustatomos trečią ar daugiau kartų per 12 kalendorinių mėnesių – 40 proc. nuoskaita ir supirkėjas turi teisę iš karto nutraukti pieno pirkimo-pardavimo sutartį.

49.5.2. šiam gamintojui nemokama už tą pieną, kuriame buvo nustatytos inhibitorinės medžiagos.

49.5.3. šis gamintojas padengia patirtus nuostolius už sugadintą žaliavą. Jei nepavyksta susitarti, žalos atlyginimas sprendžiamas teisės aktų nustatyta tvarka;

49.6. apie sugadinto pieno naikinimo vietą ir laiką pranešama teritorinei VMVT ir gamintojui, kurio pienas, užterštas inhibitorinėmis medžiagomis, sugadino talpyklos pieną;

49.7. jeigu inhibitorinių medžiagų rasta pirmoje pristatytoje pieno siuntoje, kaip nurodyta šių taisyklių 11 punkte, iki pieno supirkimo nutraukimo mokama taikant 20 proc. kainos nuoskaitą.

49.8. inhibitorinės medžiagos piene tiriamos mikrobiologiniu metodu, naudojant *Geobacillus stearothermophilus* sporas, LPT ir LPT 2 testais. Nuo 2016 m. sausio 1 d. inhibitorinės medžiagos piene tiriamos Delvo SP NT testu. Jeigu supirkėjas pageidauja (kreipiasi raštu į laboratoriją), inhibitorinių medžiagų tyrimas gali būti atliktas papildomai kitais jautresniais testais. 49.1, 49.2, 49.5, 49.7 ir 49.9 punktuose numatytos sankcijos dėl inhibitorinių medžiagų taikomos tada, kai inhibitorinių medžiagų tyrimų rezultatai, nustatyti tais metodais, kurių jautrumas nėra didesnis nei leistinos inhibitorinių medžiagų maksimalios ribos, nustatytos 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente

(EB) Nr. 470/2009, nustatančiame Bendrijos farmakologiškai aktyvių medžiagų leistinų liekanų kiekių nustatymo gyvūninės kilmės maisto produktuose tvarką, panaikinančiame Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2377/90 ir iš dalies keičiančiame Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/82/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 726/2004 (OL 2009 L 152, p. 11). Ištyrus inhibitorines medžiagas kiekybiniu skysčių chromatografijos-masių spektrometrijos LC-MS-MS metodu, pieno gamintojui taikomos numatytos sankcijos tada, kai tyrimo rezultatai rodo piene esant konkrečios inhibitorinės medžiagos virš leistinos didžiausios ribos;

49.9. Dėl leidimo atnaujinti pieno supirkimą gavimo gamintojas kreipiasi į VMVT, kaip nurodyta šių taisyklių 50 punkte.

50. Nutraukus pieno pirkimą šių taisyklių 39, 44 ir 49 punktuose nurodytais pagrindais, pieno supirkėjas ar jo įgaliotas asmuo surašo pieno supirkimo nutraukimo aktą, kuriame įrašo pieno supirkimo nutraukimo priežastį ir datą bei nurodo vardą, pavardę, pareigas ir pasirašo. Akte nurodoma pieno gamintojo, kuriam nutraukiamas pieno supirkimas, vardas, pavardė ir gamintojas pasirašo. Pieno pirkimas atnaujinamas, kai gamintojas, atlikęs Supirkimo apraše nustatytas procedūras, pateikia VMVT išvadas, leidžiančias toliau parduoti pieną, ir tyrimų protokolą iš laboratorijos apie tyrimo pieno supirkimo atnaujinimui rezultatus. Šiems tyrimams mėginius paima supirkėjas iš pristatyto į pieno supirkimo punktą pieno arba tiesiogiai ūkyje. Šiuo atveju išlaidas, nurodytas šių taisyklių 53 punkte, apmoka gamintojas.

VIII SKYRIUS PAPILDOMIEJI TYRIMAI

51. Papildomieji mėginiai (dažnesniu negu numatyta šių taisyklių 25 punkte ir 1 priede nurodytu periodiškumu) pieno sudėčiai ir kokybei ištirti imami gamintojo, supirkėjo ar VMVT iniciatyva.

52. Jeigu VMVT iniciatyva imami papildomieji mėginiai pagal iš pieno gamintojų raštu gautą registruotą skundą, VMVT atstovai gali mėginius laboratorijos atstovui pristatyti patys. Šiuo atveju išlaidas, nurodytas šių taisyklių 53 punkte, apmoka supirkėjas.

53. Už papildomuosius pieno tyrimus, pieno mėginių paruošimo papildomiesiems tyrimams ir jų išsiuntimo (pristatymo) į laboratoriją, papildomai tiriamų pieno mėginių taros (indelių, konteinerių), konservantų išlaidas apmoka juos inicijavusi pusė, išskyrus šių taisyklių 33 ir 52 punktuose numatytus atvejus.

54. Gamintojui raštu kreipiantis į supirkėją dėl papildomųjų pieno sudėties ar kokybės tyrimų atlikimo, supirkėjas privalo per tą įskaitinį laikotarpį, kai kreipiasi gamintojas, paimti, paruošti ir perduoti mėginius laboratorijos atstovui arba, pageidaujant gamintojui, perduoti mėginius jam pačiam pristatyti į laboratoriją.

55. Supirkėjas pagal supirkėjo įgalioto asmens rašytinį pranešimą gali arba gamintojo rašytiniu prašymu privalo paimti papildomuosius mėginius pieno sudėčiai ištirti, jeigu to paties gamintojo pieno sudėties rodikliai skiriasi nuo prieš tai tirtu mėginio nustatytųjų daugiau kaip 0,8 proc. riebalų ar 0,4 proc. baltymų. Šiuo atveju vietoj tos dienos rezultato, kai buvo nustatytas nurodytas rodiklių skirtumas, įskaitomas papildomojo tyrimo rezultatas. Jeigu yra gamintojo rašytinis prašymas arba supirkėjo įgalioto asmens rašytinis pranešimas dėl papildomojo mėginio paėmimo, o įskaitinis laikotarpis baigėsi ir galimybės paimti papildomojo mėginio tą įskaitinį laikotarpį nebėra, tos dienos, kai pieno sudėties rodiklis skyrėsi nuo ankstesniojo nurodytuoju dydžiu, rodiklis apskaičiuojamas pagal paskutiniojo ir priešpaskutiniojo tyrimo rezultatų aritmetinį vidurkį, kuris laikomas galutiniu paskutiniojo tyrimo rezultatu.

56. Pieno sudėties papildomųjų tyrimų rezultatai (išskyrus šių taisyklių 59 ir 60 punktuose numatytus atvejus) taikomi įskaitiniam laikotarpiui, kaip nurodyta 27 punkte.

57. Bendro bakterijų skaičiaus ir somatinių ląstelių skaičiaus papildomųjų tyrimų duomenys įtraukiami į geometrinio vidurkio apskaičiavimą bendra tvarka (išskyrus šių taisyklių 59 ir 60 punktuose numatytus atvejus).

58. Atliekant užšalimo temperatūros papildomąjį tyrimą, už pieną atsiskaitoma pagal šio tyrimo rezultatai nuo mėginio paėmimo tyrimui datos iki įskaitinio laikotarpio pabaigos.

59. Kai abejojama dėl pieno kokybės ar sudėties rodiklių, gamintojas ar supirkėjas, gavęs informaciją apie tyrimų rezultatus ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo šios informacijos gavimo 64 ir 65 punktuose nurodytais terminais, gali raštu kreiptis į VMVT dėl tyrimo rezultato anuliovimo. VMVT, Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo ir nagrinėjimo komisijos darbo reglamento, patvirtinto Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2010 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. B1-382 „Dėl Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo ir nagrinėjimo komisijos sudarymo ir Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo ir nagrinėjimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“, nustatyta tvarka informuoja laboratoriją ir supirkėją ar gamintoją apie priimtą sprendimą. Jei tyrimų duomenys anuliuojami, už pieną turi būti atsiskaityta pagal perskaičiuotus rezultatus.

60. Pagal laboratorijai ir supirkėjui išsiųstą VMVT rašytinį pranešimą, kuriame nurodytos pagrįstos tyrimų anuliovimo priežastys, prieš tai buvę pieno sudėties ir kokybės tyrimų duomenys anuliuojami ir bendro bakterijų bei somatinių ląstelių skaičiaus rodikliai neįtraukiami į geometrinio vidurkio apskaičiavimą.

61. Jeigu į laboratoriją atsiunčiamas netinkamas tyrimui mėginys arba dėl kurių nors pateisinamų priežasčių (nenugalimos jėgos aplinkybių ar kt.) laboratorijoje negalėjo būti atliktas pieno sudėties ir kokybės tyrimas, supirkėjas tą įskaitinį laikotarpį privalo paimti mėginius tyrimams. Jeigu įskaitinis laikotarpis baigėsi ir galimybės tą įskaitinį laikotarpį paimti mėginį nebėra, pieno sudėtis vertinama pagal paskutinio ir prieš jį nustatyto (priešpaskutinio) tyrimo rezultatų aritmetinį vidurkį, o bendro bakterijų skaičiaus ir somatinių ląstelių skaičiaus rodikliams taikomas paskutinis apskaičiuoto atitinkamo rodiklio geometrinis vidurkis.

62. Laboratorijai pagal gautus pieno mėginių inhibitorinių medžiagų arba bendro bakterijų skaičiaus, arba užšalimo temperatūros tyrimų rezultatus ir papildomai atliktus šių mėginių riebalų, baltymų, laktozės bei somatinių ląstelių skaičiaus tyrimus nustatčius, kad tyrimams buvo atsiųsti vienodos sudėties pieno mėginiai (vienodos sudėties mėginių skaičius turi būti ne mažesnis kaip 4), suvestiniame protokole šie mėginiai pažymimi simboliu „F“ (falsifikuotas) ir protokole bei suvestiniame protokole pateikiama šių mėginių sudėtis ir somatinių ląstelių skaičius.

63. Už papildomus 62 punkte nurodytus pieno sudėties ir somatinių ląstelių skaičiaus tyrimus moka supirkėjas. Į šių tyrimų rezultatus neatsižvelgiama atsiskaitant už pieną.

IX SKYRIUS

INFORMAVIMAS APIE TYRIMO REZULTATUS

64. Laboratorija ne vėliau kaip po 3 darbo dienų nuo mėginių atvežimo pateikia supirkėjui suvestinį protokolą, o elektroniniu būdu – ne vėliau kaip po 2 parų, kai mėginiai vežami pagal suderintą grafiką. Tyrimo protokolai ir suvestiniai protokolai negali būti taisomi, tikslinami ir kitaip keičiami. Laboratorijoje atliktų tyrimų duomenys, tyrimų protokolai ir suvestiniai protokolai, pagal gamintojų kodus pateikiami laboratorijos interneto svetainėje ne vėliau kaip po 2 darbo dienų nuo mėginių atvežimo.

65. Suvestinį protokolą supirkėjas pateikia gamintojui susipažinti ne vėliau kaip per 2 dienas po jo gavimo iš laboratorijos. Suvestiniai protokolai yra saugomi pieno supirkimo punktuose prieinamoje vietoje ne mažiau kaip tris mėnesius. Supirkėjas gali neteikti spausdintų suvestinių protokolų gamintojui, kurio pienas yra superkamas tiesiai iš ūkio, šiam pasirašytinai sutikus.

66. Laboratorija, nustačiusi, kad piene yra inhibitorinių medžiagų, po mėginio tyrimo rezultato užfiksavimo duomenų bazėje elektroniniu būdu arba, supirkėjui pateikus reikiamus duomenis, SMS žinutėmis informuoja supirkėją, kuris gautą informaciją registruoja ir praneša gamintojui.

X SKYRIUS

SUPERKAMO PIENO APSKAITA

67. Superkamo pieno apskaita tvarkoma pagal šiame skyriuje nurodytus pirkimo-pardavimo dokumentus.

68. Iš fizinių asmenų superkamo pieno apskaitos dokumentai yra: Pieno supirkimo ir priskaitymo knygelė, Pieno pirkimo apskaitos žurnalas arba važtaraštis bei Pieno perdavimo-priėmimo žurnalas.

69. Pieno supirkimo ir priskaitymo knygelę gamintojui išduoda supirkėjas. Jos registruojamos įrištame, numeruotais lapais, vyr. finansininko (arba vadovo) pasirašytame, antspauduotame pieno supirkimo ir priskaitymo knygelė išdavimo registracijos žurnale.

70. Pieno supirkimo ir priskaitymo knygelėse supirkimo dienomis žymimas faktinis nupirkto pieno kiekis litrais (jei pienas perkamas matuojant tūrį) ir kilogramais (pieno kiekis, perskaičiuotas iš tūrio į masę arba pasvertas). Jei iš gamintojo pienas nebuvo nupirtas dėl pirminių kokybės rodiklių neatitikimo, pieno supirkimo ir priskaitymo knygelėje tą dieną rašoma „Gražinta“, nurodant gražinimo priežastį (rūgštingumas, švarumas, skonis ar kitos).

71. Pieno supirkimo ir priskaitymo knygelėse supirkėjas pažymi per įskaitinį laikotarpį iš gamintojo supirkto pieno riebumą, baltymingumą, faktinį pieno kiekį, kokybės rodiklius pagal laboratorijos duomenis. Įrašai atliekami ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas po įskaitinio laikotarpio pabaigos.

72. Pieno pirkimo apskaitos žurnalą pildo supirkėjas. Apskaitos žurnalas turi būti įrištas arba susegtas metalinėmis sąsagėlėmis, numeruotais lapais, vyr. finansininko (arba vadovo) pasirašytas ir antspauduotas. Žurnale turi būti surašytos gamintojų pavardės ir kodai, atitinkantys klijuojamus ant pieno mėginių indelių.

73. Pieno pirkimo apskaitos žurnale įrašomas tik faktinis supirkto pieno kiekis (kilogramais). Iš laboratorijos gauti suvestiniai protokolai yra privalomi apskaitos žurnalo priedai, kurie gali būti saugomi elektroniniu arba popieriniu formatu.

74. Pieno pirkimas iš gamintojų – juridinių ir, jeigu pageidauja, fizinių asmenų, iš kurių pienas superkamas tiesiogiai iš ūkio, įforminamas išrašant važtaraštį, kurio viena kopija lieka gamintojui, kita supirkėjui, o trečia – vežėjui. Jeigu pienas vežamas pieno supirkimo įmonės transportu, važtaraštis gali būti paliekamas tik supirkėjo įgaliotam asmeniui (vairuotojui), o gamintojui vietoj važtaraščio galima daryti įrašus Pieno perdavimo-priėmimo žurnale.

Pieno perdavimo-priėmimo žurnalas turi būti įrištas arba susegtas metalinėmis sąsagėlėmis, numeruotais lapais, antspauduotas bei pasirašytas gamintojo arba, jei gamintojas yra juridinis asmuo, – finansininko (ar vadovo).

75. Važtaraštyje, pasirašytame gamintojo, ir Pieno perdavimo-priėmimo žurnale, kuriame kaskart priimdamas pieną pasirašo supirkėjo įgaliotas asmuo, turi būti nurodytas faktinis pieno kiekis, pieno priėmimo laikas ir, jei yra nustatyta, sudėties ir (arba) kokybės rodikliai. Be šių įrašų, pieno perdavimo-priėmimo žurnale turi būti nurodytas važtaraščio, kuris lieka supirkėjo įgaliotam asmeniui, numeris.

76. Atsiskaitymui už kiekvieną mėnesį patiektą pieną įforminti fiziniams ir juridiniams asmenims išrašomos rašytinės arba elektroninės PVM sąskaitos faktūros ar sąskaitos faktūros. Jose turi būti nurodyti Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 80 straipsnyje nustatyti rekvizitai ir gali būti nurodyti papildomi rekvizitai, vadovaujantis Papildomų rekvizitų pridėtinės vertės mokesčio sąskaitose faktūrose, sąskaitose faktūrose ir kituose žemės ūkio produkcijos pirkimo dokumentuose sąrašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 3D-80 „Dėl Papildomų rekvizitų pridėtinės vertės mokesčio sąskaitose faktūrose, sąskaitose faktūrose ir kituose žemės ūkio produkcijos pirkimo dokumentuose sąrašo“. Šiuos dokumentus supirkėjas juridiniams ir fiziniams asmenims išrašo pagal važtaraščių arba pagal pieno pirkimo apskaitos žurnalo duomenis.

77. Pieno apskaitos dokumentai saugomi buhalterinės apskaitos dokumentams saugoti teisės aktais nustatytais terminais.

78. Gamintojas pieno apskaitos dokumentus (Pieno supirkimo ir priskaitymo knygeles ar važtaraščius ar Pieno perdavimo-priėmimo žurnalus, PVM sąskaitas faktūras ar sąskaitas faktūras) turi saugoti ne trumpiau kaip trejus metus nuo tų metų, kuriais jie buvo sudaryti, pabaigos.

XI SKYRIUS PIENO SUPIRKIMO TVARKOS KONTROLĖ

79. Pieno supirkimą reglamentuojančių dokumentų vykdymo kontrolę atlieka įgaliotos institucijos pagal savo kompetenciją.

80. Asmenys, pažeidę šių taisyklių reikalavimus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

PIENO KOKYBĖS RODIKLIŲ BEI JŲ TYRIMO PERIODIŠKUMO SUVESTINĖ

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Norma	Tyrimo periodiškumas	Kas nustato
1.	Pirminiai pieno kokybės rodikliai			
1.1	Spalva	Balta arba gelsvo atspalvio	Priimant kiekvieną pieno siuntą	Supirkėjas
1.2.	Kvapas	Be specifinio pašarų ar kitų medžiagų kvapo. Žiemą ir pavasarį galimas silpnas pašarų kvapas	Priimant kiekvieną pieno siuntą	Supirkėjas
1.3.	Konsistencija	Vienalytė, nesušaldyta, be gleivių, nuosėdų, baltymų dribsnių, sviesto kruopelių ir mechaninių priemaišų	Priimant kiekvieną pieno siuntą	Supirkėjas
1.4.	Temperatūra	Pieno pardavimo metu – ne aukštesnė kaip 8 °C, išskyrus atvejus, kai pienas pristatomas per 2 val. po melžimo. Į pieno apdorojimo ir perdirbimo įmones atvežto pieno temperatūra neturi būti didesnė kaip 10 °C	Priimant kiekvieną pieno siuntą, išskyrus atvejus, kai pienas pristatomas per 2 val. po melžimo	Supirkėjas
1.5	Skonis	Be specifinio pašarų ar kitų medžiagų skonio. Žiemą ir pavasarį galimas silpnas pašarų prieskonis	Kilus įtarimui	Supirkėjas
1.6	Rūgštingumas	Ne didesnis kaip 18 °T	Kilus įtarimui	Supirkėjas
1.7.	Švarumas	Ne žemesnės kaip I grupės	Kilus įtarimui	Supirkėjas
1.8.	Tankis	Ne mažesnis kaip 1027 kg/m ³	Kilus įtarimui	Supirkėjas
1.9.	Neutralizuojančios ir inhibitorinės medžiagos	Turi nebūti	Kilus įtarimui	Supirkėjas
2.	Pieno kokybės rodikliai			
2.1.	Bendras bakterijų skaičius, ne daugiau kaip tūkst. KSV/ml	100	Ne rečiau kaip du kartus per mėnesį laikotarpiais: nuo 1 iki 15 d. ir nuo 16 iki 31 d.	Laboratorija
2.2.	Somatinių ląstelių skaičius ne didesnis kaip tūkst. /ml	400	Ne rečiau kaip tris kartus per mėnesį – ne rečiau kaip po vieną tyrimą laikotarpiais: nuo 1 iki 15 d. ir nuo 16 iki 31 d.	Laboratorija
2.3.	Inhibitorinės medžiagos	Turi nebūti	Ne rečiau kaip tris kartus per mėnesį – ne rečiau kaip po vieną tyrimą laikotarpiais: nuo 1 iki 15 d. ir nuo 16 iki 31 d.	Laboratorija
2.4.	Pieno užšalimo temperatūra ne aukštesnė kaip m°C	Minus 515	Ne rečiau kaip vieną kartą per pusmetį	Laboratorija

PIENO MĖGINIŲ ĖMIMO IR RUOŠIMO SIŪSTI Į LABORATORIJĄ TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mėginiai tyrimui imami supirkimo vietose pagal Pieno supirkimo taisyklių ir laboratorijos nustatytą tvarką. Mėginio tara, laboratorijos suteiktas atpažinimo kodas, konteinerio plomba, mėginio tūris ir naudojami konservantai turi atitikti šio tvarkos aprašo ir laboratorijos techninius reikalavimus. Mėginiai paruošiami ir pristatomi į laboratoriją ne ilgiau kaip per 24 valandas po mėginio paėmimo laikantis suderinto mėginių pateikimo grafiko.

II SKYRIUS MĖGINIUS IMANTIS PERSONALAS

2. Mėginius ima atsakingi įmonės darbuotojai, turintys terminuotą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) išduotą kvalifikacinį pažymėjimą. Jų darbą kontroliuoja VMVT. Pieno priėmimo ir mėginių paėmimo metu privalo dalyvauti gamintojai ar jų įgalioti atstovai (komisijos). Mėginių perdavimo įgaliotam laboratorijos atstovui metu gali dalyvauti gamintojai ar jų įgalioti atstovai (komisijos).

III SKYRIUS MĖGINIŲ ĖMIMO PRIEMONĖS

3. Mėginių ėmimo priemonės turi būti pagamintos iš nerūdijančio plieno arba kitos tinkamos medžiagos, kuri nesukelia mėginio pokyčių, galinčių turėti įtakos tyrimo rezultatams. Jos turi būti tvirtos, kad nesideformuotų, ir pakankamai lengvos, kad mėginį imantis asmuo galėtų lengvai sukioti. Mėginių ėmimo priemonės turi būti švarios ir sausos. Visi paviršiai turi būti lygūs ir be įtrūkių. Mėginių ėmimo mikrobiologiniams tyrimams priemonės turi būti sterilios, išskyrus atvejus, kai rutininio būdu naudojant tam tikrą tyrimo įrangą tiriamas konservuotas mėginys. Tais atvejais, kai naudojamos automatinės ar pusiau automatinės mėginių ėmimo priemonės (prietaisai, įtaisai ar pan.), jos turi būti išbandytos praktiškai ir reguliariai tikrinamos.

3.1. Mėginių ėmimo mikrobiologiniams tyrimams priemonės, kai rutininio būdu tiriamas konservuotas mėginys, paruošiamos pagal Lietuvos standarto LST EN ISO 707:2008 „Pienas ir pieno gaminiai. Mėginių ėmimo nurodymai“ 5.1.2 papunktyje nurodytus reikalavimus arba šiais būdais:

3.1.1. dezinfekuojant natrio hipochlorito tirpalu (200 mg/l aktyvaus chloro) arba jodoformo tirpalu (nuo 40 mg/l iki 50 mg/l aktyvaus jodo), arba kita dezinfekcijos priemone, arba įmerkiant ne trumpiau kaip 30 s į ne žemesnės kaip 85 °C temperatūros vandenį, kuris nuo paviršiaus pašalinamas, pavyzdžiui, nukratant;

3.1.2. prieš imant mėginį, mėginių ėmimo priemonės perskalaujamos tiriamauoju pienu.

3.2. Mėginių ėmimo priemonės yra šios:

3.2.1. nardinamosios maišyklės ir maišytuvai.

Nardinamųjų maišyklių ir maišytuvų maišymo plotas didelėse talpyklose turėtų būti toks, kad sujudintų visą pieną, bet nesukeltų daug putų. Šios priemonės turi būti tokios formos, kad nebraukytų vidinio taros paviršiaus.

Pieniui maišyti kibiruose ar bidonuose naudojamą nardinamąją maišyklę sudaro 150 mm skersmens diskas, perforuotas šešiomis 12,5 mm skersmens skylėmis. Disko centras pritvirtintas prie metalinio strypo, kurio kitame gale yra kilpos pavidalo rankena. Strypas kartu su rankena turi būti ne trumpesnis kaip vieno metro.

Didesnių talpyklų nardinamoji maišyklė susideda iš ne trumpesnio kaip 2 m strypo ir prie jo pritvirtinto 300 mm skersmens disko, perforuoto 12 skylių, kurių kiekvienos skersmuo 30 mm.

Didelių indų arba talpyklų, automobilių ir geležinkelio cisternų turiniui sumaišyti patartina naudoti mechaninius maišytuvus;

3.2.2. samčiai.

Mėginiai gali būti imami samčiais, pritvirtintais prie nelanksčios, ne trumpesnės kaip 150 mm rankenos. Samčio talpa – ne mažesnė kaip 50 ml;

3.2.3. vamzdeliai.

Mėginiai gali būti imami ir metaliniu 7–9 mm vidinio skersmens cilindro formos vamzdeliu. Jis lėtai nuleidžiamas į indo dugną taip, kad vamzdelis prisipildytų pieno iki inde esančio lygio. Viename supirkimo punkte turi būti naudojami tik to paties skersmens vamzdeliai.

IV SKYRIUS MĖGINIŲ TARA

4. Mėginių tara turi atitikti laboratorijos techninius reikalavimus. Vienkartinio naudojimo mėginių indeliai turi būti tinkami mikrobiologinių tyrimų mėginiams paimti ir turi būti pagaminti iš sertifikuotos pirminės žaliavos.

Pieno mėginiai imami į laboratorijos vienkartinius pieno mėginių indelius. Už visus indelius laboratorijai moka supirkėjai. Tais atvejais, kai už indelius pagal pieno supirkimo taisyklių 33 ir 53 punktus moka gamintojai, supirkėjai šias lėšas išskaičiuoja iš gamintojų.

5. Ištyrus pieno mėginius, vienkartiniai mėginių indeliai laboratorijoje susmulkinami (supresuojami), siekiant išvengti pakartotinio jų panaudojimo galimybės. Susmulkintų (supresuotų) vienkartinių pieno mėginių indelių laužas gražinamas pieno supirkimo įmonei arba perduodamas kitur, kaip tai numatyta su pieno supirkimo įmonėmis sudarytose sutartyse.

V SKYRIUS MĖGINIŲ ATRINKIMO TVARKA

6. Prieš imant mėginius pienas turi būti gerai išmaišytas rankiniu ar mechaniniu būdu, siekiant gauti reprezentatyvų visos siuntos mėginį. Maišymo trukmė priklauso nuo:

6.1. pieno tūrio talpykloje;

6.2. talpyklos formos ir talpos;

6.3. pieno temperatūros;

6.4. laiko, per kurį pienas nebuvo judinamas.

Mėginys turi būti paimtas tik išmaišius, kol pienas dar juda. Mėginio imama ne mažiau kaip 2/3 indelio talpos, kad jo užtektų tyrimui ir kad mėginį prieš tyrimą būtų galima gerai išmaišyti. Indelis neturi būti labai pilnas (užpildytas ne daugiau kaip 4/5 indelio talpos), nes gali nusilaistyti nusistoję riebalai.

7. Pieno sudėties ir kokybės tyrimui imamas vienkartinis pieno mėginys pagal laboratorijos techninius reikalavimus.

8. Jei pieno siunta pristatoma keliuose induose, sudaromas jungtinis mėginys proporcingai pieno tūriui.

9. Kai tuo pačiu metu skirtingiems tyrimams imama keletą mėginių, tai mėginys mikrobiologiniams tyrimams turi būti imamas pirmas.

10. Mėginiai pieno riebalų, baltymų, somatinių ląstelių kiekiui, bendram bakterijų skaičiui ir pieno užšalimo temperatūrai nustatyti konservuojami pieno supirkimo vietose iš karto po paėmimo konservantais, nurodytais laboratorijos techniniuose reikalavimuose.

VI SKYRIUS MĖGINIŲ ĖMIMAS

11. Mėginių ėmimas iš bidono ir kibiro. Atsargiai panerti nardinamąją maišyklę į pieno bidoną, saugant, kad pienas nenusilaistytų, leisti ją iki dugno ir greitai traukti į viršų, sukeliant skysčio maišymą iš apačios į viršų. Šiais aukštyn žemyn judesiais pienas gerai išmaišomas, prie bidono kaklelio nepaliekant prilipusių pieno riebalų. Imant mėginį iš kibiro, pienas rūpestingai išmaišomas mentele arba nardinamąją maišykle.

12. Mėginių ėmimas iš svėrimo vonios. Tinkamas mėginys paimamas tuomet, kai pienas gerai išmaišomas svėrimo vonioje. Iš dalies tai atliekama pilant pieną į svėrimo indą. Išmaišymo lygis priklauso nuo indo formos ir pylimo būdo. Svarbu dar pamaišyti rankiniu ar mechaniniu būdu, kad vienodai pasiskirstytų riebalai.

13. Mėginių ėmimas iš pieno atšaldymo vonių ar talpyklų ūkyje. Pienas maišomas mechaniškai, kol pasiekiamas homogeniškumas (mažiausiai 5 min.). Jeigu talpykloje įrengta periodinė, programuota pagal laiką maišymo sistema, mėginiai gali būti imami pamaišius 1–2 min. Jeigu talpykloje pieno yra mažiau nei 15% jos talpos, maišoma rankiniu būdu.

14. Mėginių ėmimas iš sekcijinių talpyklų. Jeigu pienas yra keliose talpyklose (ar jos sekcijose), mėginys pirminiems kokybės rodikliams nustatyti (kilus įtarimui) imamas iš kiekvienos talpyklos, prieš tai išmaišius. Jeigu iš kiekvienos talpyklos (sekcijos) paimti mėginiai atskirai netikrinami, tai jie sumaišomi tokiu santykiu, kuris atitinka pieno kiekį atskirose talpyklose ar sekcijose. Mėginys imamas iš šio proporcingai sumaišyto ir kruopščiai išmaišyto pieno.

15. Automatinis ar pusiau automatinis mėginių ėmimas. Kai pienas surenkamas didelėmis pieno cistnomis, gali būti naudojami automatiniai arba pusiau automatiniai mėginių atrinktuvai. Šių atrinktuvų tinkamumą turi patikrinti tam įgaliota institucija.

VII SKYRIUS MĖGINIŲ ATPAŽINIMAS IR LYDIMŪJŲ DOKUMENTŲ PARENGIMAS

16. Siunčiamiems tirti į laboratoriją mėginiams atpažinti ant kiekvieno indelio mėginį imantis asmuo arba gamintojas užklijuoja gamintojo atpažinimo numerį (brūkšninį kodą).

17. Etiketę su gamintojo atpažinimo numeriu parengia laboratorija. Etikečių naudojimą kontroliuoja supirkėjas. Išduotų ir panaudotų etikečių apskaitą vykdo laboratorija. Supirkėjas privalo išduoti laboratorijos parengtas etiketes gamintojams, turintiems melžimo ir šaldymo įrangą, arba gamintojai gali etiketes įsigyti laboratorijoje, apie tai informavę supirkėją ir gavę jo įgaliojimą.

18. Mėginiai su užklijuotu gamintojo brūkšniniu kodu sudedami į kontenerius arba maišelius. Mėginį paėmęs asmuo užpildo nustatytos formos lydraštį, kuris įdedamas į konteinerį arba maišelį. Mėginiams gabenti gali būti naudojama kita laboratorijos techniniuose reikalavimuose nurodyta tara.

VIII SKYRIUS PLOMBAVIMAS

19. Konteineriai turi būti plombuojami pieno supirkimo vietose mechaniniam poveikiui atspariomis plombomis su skeneriu nuskaitomu brūkšniniu kodu.
Konteinerių plombas perka ir jų apskaitą tvarko laboratorija. Kiekvienam konteineriui priskiriama individuali plomba.
20. Konteinerio plombos numeris turi būti įrašytas lydraštyje. Tuo atveju, kai atvežto į laboratoriją konteinerio su pieno mėginiais plombos brūkšninis kodas nenuskaitomas skeneriu, laboratorija sutikrina, ar plombos numeris sutampa su įrašytuoju lydraštyje.
21. Plombos numeris spausdinamas tyrimų ir suvestiniuose protokoluose.

IX SKYRIUS MĖGINIŲ LAIKYMAS

22. Paruošti mėginiai jų paėmimo, saugojimo vietoje turi būti laikomi žemos teigiamos temperatūros, ne aukštesnės kaip 8 °C, aplinkoje, transportavimo metu – ne aukštesnės kaip 10 °C aplinkoje.

X SKYRIUS MĖGINIŲ IŠSIUNTIMAS

23. Išsiunčiamų į laboratoriją mėginių temperatūra turi būti žemai teigiama ir neviršyti 8 °C. Laboratorijos įgaliotam asmeniui ar kontroliuojančiai institucijai privalo būti sudaryta galimybė, kilus įtarimui, patikrinti mėginių ar aplinkos, kurioje jie laikomi, temperatūrą.
24. Jeigu gamintojas raštu kreipiasi į supirkėją dėl papildomųjų tyrimų ir leidimo pačiam pristatyti mėginius į laboratoriją, laikantis privalomų mėginio laikymo ir gabenimo reikalavimų, supirkėjas privalo paimti, paruošti mėginius šiems tyrimams ir perduoti juos gamintojui.
25. Supirkimo vietose surinkti pieno mėginiai supirkėjo transportu atvežami į vietą, sutartą su laboratorija. Plombuotus konteinerius supirkėjo įgaliotas asmuo perduoda laboratorijos įgaliotam asmeniui. Surašomas konteinerių perdavimo-priėmimo aktas, kuriame nurodomas mėginių perdavimo laikas, perduodamų konteinerių numeriai, tyrimo kodai, mėginių skaičius, temperatūra (jei ji buvo patikrinta) ir kurį pasirašo supirkėjo ir laboratorijos įgalioti asmenys ir dalyvaujantys gamintojai.
26. Įgaliotas laboratorijos asmuo, nustatęs, kad konteineriai neplombuoti ar pažeisti, jų nepriima ir apie tai pažymi mėginių perdavimo-priėmimo akte.
27. Mėginiai iš sutartų vietų gabenami į laboratoriją pagal iš anksto suderintą grafiką šios laboratorijos transportu.
28. Pervežant konteinerius iš supirkimo vietų į pieno perdirbimo (supirkimo) įmones arba sutartas su laboratorija vietas, konteineriai turi būti registruojami apskaitos žurnaluose arba konteinerių priėmimo-perdavimo aktuose. Juose turi būti nurodytas supirkimo punkto pavadinimas, konteinerių numeriai, data, laikas, atsakingų asmenų pareigos, vardai, pavardės, parašai.
-

PIENO SUPIRKIMO IMANT MĖGINIUS IŠ KIEKVIENOS PIENO SIUNTOS TVARKOS APRAŠAS

1. Pienas superkamas pagal šią tvarką, kai to pageidauja pieno gamintojas ar supirkėjas.
2. Pieno gamintojas, pageidaujantis parduoti pieną pagal šią tvarką, privalo apie tai raštu informuoti laboratoriją ir supirkėją, nurodydamas pieno mėginių surinkimo būdą: laboratorijos transportu tiesiogiai iš ūkių (sutartų vietų) ar per pieno supirkimo įmonę. Superkant pieną, kai pieno mėginiai imami iš kiekvienos siuntos, taikomos šios papildomos nuostatos:
3. Gamintojai:
 - 3.1. turi turėti melžimo ir šaldymo įrangą;
 - 3.2. savo brūkšniniu kodu užklįjuoja mėginių tarą (indelius);
 - 3.3. paruoštus išsiųsti maišelius su pieno mėginiais registruoja apskaitos žurnaluose ir iki perdavimo į laboratorijos transportą laiko teigiamoje, bet ne aukštesnėje kaip +8 °C, temperatūroje;
 - 3.4. vadovaujantis laboratorijos techniniais reikalavimais, pieno mėginius į sutartas su laboratorija vietas pristato savo transportu, nepažeisdami šio tvarkos aprašo 3.3 papunktyje nurodyto mėginių laikymo temperatūros režimo, jeigu nėra sutarę su laboratorija dėl pieno mėginių surinkimo tiesiogiai iš ūkio ar su supirkėju dėl mėginių surinkimo per pieno supirkimo įmonę.
4. Supirkėjas paima vienkartinis pieno mėginius (vieną konservuotą ir vieną nekonservuotą) iš kiekvienos superkamo pieno siuntos ir, dalyvaujant gamintojui ar jo įgaliotam atstovui, paruošia išsiųsti konteinerius su pieno mėginiais, kurie tiriami ne rečiau kaip:
 - 4.1. iš kiekvienos pieno siuntos – pieno sudėčiai ir somatinių ląstelių skaičiui nustatyti;
 - 4.2. keturis kartus per mėnesį – bendram bakterijų skaičiui nustatyti;
 - 4.3. keturis kartus per mėnesį – inhibitorinėms medžiagoms nustatyti;
 - 4.4. vieną kartą per 6 mėnesius – pieno užšalimo temperatūrai nustatyti.
5. Už pieną atsiskaitoma pagal faktinę kiekvienos siuntos pieno sudėtį.
6. Siuntai taikomas tą įskaitinį laikotarpį atliktų pieno sudėties tyrimų aritmetinis vidurkis, jeigu:
 - 6.1. į laboratoriją atsiunčiamas netinkamas tyrimui mėginys arba dėl kurių nors pateisinamų priežasčių (nenugalimos jėgos aplinkybių ar kt.) laboratorijoje negalėjo būti atliktas kurios nors siuntos pieno sudėties tyrimas;
 - 6.2. to paties gamintojo pieno sudėties rodikliai skiriasi nuo prieš tai tirtu mėginio nustatytųjų daugiau kaip 0,8 proc. riebalų ar 0,4 proc. baltymų. Šio tyrimo rezultatas neįskaitomas;
 - 6.3. laboratorija nustato, kad yra pažeistas maišelis, kuriame atvežami pieno mėginiai.
7. Nutraukus pieno supirkimą dėl inhibitorinių medžiagų, tiriamas kitos dienos pieno mėginys. Pastarąjį mėginį į laboratoriją, nepažeisdamas mėginių laikymo temperatūrinio režimo, gali pristatyti gamintojas arba atsiųsti per pieno supirkėją. Jeigu iš šio tyrimo paaiškėja, kad piene nėra inhibitorinių medžiagų, pieno supirkimas, gavus informaciją iš laboratorijos ir VMVT išvadas, atnaujinamas. Nutraukus pieno supirkimą visais kitais Pieno supirkimo taisyklėse numatytais atvejais, dėl pieno supirkimo atnaujinimo gamintojas kreipiasi į VMVT.
8. Už pieno tyrimus po pieno supirkimo nutraukimo, pieno mėginių paruošimo šiems tyrimams ir jų pristatymo į laboratoriją, tiriamų pieno mėginių taros, konservantų išlaidas apmoka gamintojai.
9. Mėginį paėmęs supirkėjas užpildo nustatytos formos lydraštį 3 egzemplioriais (po vieną supirkėjui, gamintojui ir laboratorijai) ir pasirašo. Lydraštyje, jeigu pageidauja gamintojas, įrašomas parduoto pieno, iš kurio paimtas mėginys, kiekis. Pieno mėginių paėmimo metu dalyvaujantis gamintojas ar jo įgaliotasis atstovas privalo pasirašyti lydraštyje, nurodydamas pareigas, vardą, pavardę ir datą. Jei nėra

parašų ar neįrašyta pieno mėginio paėmimo data, pieno mėginiai laboratorijoje netiriami, o mėginį paėmęs supirkėjas kompensuoja laboratorijai išlaidas, lygias pieno mėginio tyrimo įkainiui.

Mėginiai su užklijuotais gamintojo brūkšniniais kodais ir lydraštis dedami į maišelį, kuris, dalyvaujant gamintojui, užklijuojamas.

10. Laboratorija:

10.1. aprūpina gamintojus brūkšniniais kodais;

10.2. vadovaujantis laboratorijos techniniais reikalavimais, surenka pieno mėginius pagal laboratorijai žinomą grafiką tiesiogiai iš ūkių arba su gamintojais ar supirkėjais sutartų vietų ir gabena savo transportu su šaldymo įranga teigiamoje, bet ne aukštesnėje kaip +8 °C temperatūroje;

10.3. perduoda tyrimo duomenis atsiskaityti už pieną supirkėjams ir tiesiogiai – elektroniniu paštu arba SMS žinutėmis, arba laboratorijos interneto svetainėje – gamintojams arba jų įgaliotiems atstovams ne vėliau kaip per vieną parą nuo darbo dienomis paimtų mėginių atvežimo į laboratoriją. Radus piene inhibitorinių medžiagų arba nustačius, kad pienas neatitinka Pieno supirkimo taisyklių 1 priedo reikalavimų, supirkėjai ir gamintojai informuojami nedelsiant (elektroniniu paštu ar SMS žinutėmis, arba laboratorijos interneto svetainėje);

10.4. pateikia gamintojams įgaliotos laboratorijos techninius reikalavimus atitinkančius vienkartinis plastikinius maišelius pieno mėginiams vežti bei vienkartinis pieno mėginių indelius.

11. Jei pieno supirkėjui kilo įtarimas dėl pieno kokybės, iš pieno siuntos paimami mėginiai papildomajam inhibitorinių medžiagų, užšalimo temperatūros ar bendro bakterijų skaičiaus tyrimui atlikti. Maišelį su mėginiais pristato supirkėjas arba gamintojas į laboratorijos nurodytą vietą, užtikrindamas tinkamas mėginių gabenimo sąlygas. Šiuo atveju išrašomas atskiras lydraštis, nurodant, kokį pieno kokybės tyrimą atlikti.

Už šiuos papildomuosius tyrimus, pieno mėginių paruošimo šiems tyrimams ir jų pristatymo į laboratoriją, tiriamų pieno mėginių taros, konservantų išlaidas apmoka supirkėjas.

12. Už tyrimus, išskyrus privalomuosius, pagal žemės ūkio ministro nustatytą tvarką lygiomis dalimis moka gamintojai ir supirkėjai, išskyrus šio tvarkos aprašo 7 ir 11 punktuose numatytus atvejus.

13. Už konservantą ir vienkartinis pieno mėginių indelius moka supirkėjai, išskyrus šio tvarkos aprašo 7 ir 11 punktuose punkte numatytus atvejus.

14. Surenkant pieno mėginius laboratorijos transportu tiesiogiai iš ūkių (sutartų vietų), mėginių pristatymo į laboratoriją išlaidas apmoka pieno gamintojai. Visi vieno mėnesio mėginių surinkimo kaštai mėginių surinkimo vietoms padalijami po lygiai. Pieno gamintojams, pristatantiems mėginius į pieno mėginių surinkimo vietą, mokėtina suma padalijama proporcingai gamintojų skaičiui. Pieno gamintojo mokėtiną sumą pieno supirkėjai išskaičiuoja iš gamintojų ir perveda laboratorijai kas mėnesį iki kito mėnesio 25 dienos.

15. Laboratorija, nustačiusi, kad gamintojas neįtikrina maišelio, kuriame laikomi ir gabenami pieno mėginiai, o tuo pačiu ir pieno mėginių saugumo, informuoja Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo ir nagrinėjimo komisiją, patvirtintą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2010 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. B1-382 „Dėl Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo ir nagrinėjimo komisijos sudarymo ir Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo ir nagrinėjimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“, kuri sprendžia dėl šio pieno gamintojo pieno mėginių pristatymo į laboratoriją per pieno supirkimo įmonę.

(Rekomenduojama pieno pirkimo–pardavimo sutarties forma)

PIENO PIRKIMO-PARDAVIMO SUTARTIS

_____ Nr. _____

(data)

(sudarymo vieta)

(pieno gamintojo – fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, adresas,

,

PVM mokėtojo kodas, PVM kompensacinio tarifo gavėjo kodas arba juridinio asmens pavadinimas,
įmonės kodas, buveinė ir

,

įmonės PVM mokėtojos kodas)

toliau vadinamas Pardavėju, atstovaujamas

(atstovo pareigos,

,

vardas, pavardė, atstovavimo pagrindas)

ir

,

(pieno supirkėjo įmonės pavadinimas, kodas, buveinė ir įmonės PVM mokėtojos kodas)

toliau vadinama Pirkėju, atstovaujamas

(atstovo pareigos,

,

vardas, pavardė, atstovavimo pagrindas)

s u d a r ė m e šią sutartį:

I. SUTARTIES OBJEKTAS

1. Pardavėjas įsipareigoja parduoti, o Pirkėjas – nupirkti natūralų žalią pieną, atitinkantį 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 853/2004, nustatančiame konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus (OL 2004 m. *specialusis leidinys*, 3 skyrius, 45 tomas, p. 14), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. spalio 27 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1137/2014 (OL 2014 L 307, p. 28), ir Pieno supirkimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. 146 „Dėl Pieno supirkimo taisyklių patvirtinimo“, nurodytus pieno kokybės rodiklius:

Natūralaus žalio pieno kiekis, kg (t)												
mėnesiais												
Iš viso	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

2. Parduodamo pieno kiekis gali neatitikti _____ procentų lentelėje nurodyto kiekio.

II. PIENO KOKYBĖ IR TIEKIMAS

3. Pieno sudėtis ir kokybė vertinama vadovaujantis reglamento (EB) Nr. 853/2004 ir Pieno supirkimo taisyklių reikalavimais. Pardavėjas įsipareigoja parduodamą pieną paruošti pagal šių teisės aktų nustatytus reikalavimus.
4. Pienas superkamas pagal iš anksto Pirkėjo nustatytą ir paskelbtą grafiką. Supirkimo laikas įrašomas pieno supirkimo ir apskaitos knygelėje.
5. Pardavėjas pieną parduoda, o Pirkėjas perka _____

(nurodyti vietą, laiką pagal sezonus)

III. KAINOS IR ATSISKAITYMAS

6. Įskaitiniu pieno supirkimo laikotarpiu laikyti pirmąją mėnesio pusę (nuo 1 d. iki 15 d. imtinai) ir antrąją mėnesio pusę (nuo 16 d. iki paskutinės mėnesio dienos imtinai). Produkcijos įkainojimo trukmė laikyti ne ilgiau kaip 8 darbo dienas.
7. Mokėtina už natūralų žalią pieną suma įskaitiniu laikotarpiu apskaičiuojama pagal bazinių rodiklių (3,4 procento riebumo ir 3 procentų baltymingumo) pieno kainą ir kiekį, įvertinant pateikto pieno sudėtį ir kokybę pagal įgaliotos laboratorijos duomenis.
8. Pirkėjas moka Pardavėjui už pateiktą natūralų žalią pieną:

Bazinių rodiklių pieno supirkimo kaina, Eur už t
Apskaičiuojant kainą taikomos priemokos ir nuoskaitos:
Kainos nustatymo metodika:

9. Už supirktą pieną Pirkėjas atsiskaito per _____ dienų, bet ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo reguliariai parduodamo pieno įskaitinio tiekimo laikotarpio, nurodyto šios sutarties 6 punkte, pabaigos.

10. Atsiskaitoma _____
(grynaisiais pinigais, mokėjimo nurodymais įvykdyti kredito ir debeto pervedimus

_____ .
ir kitaip, nurodant sąskaitos numerį, banko ir banko skyriaus pavadinimą, kodą)

IV. ŠALIŲ TURTINĖ ATSAKOMYBĖ

11. Nepardavęs pieno pagal išankstinį grafiką, Pardavėjas per ____ darbo dienas sumoka Pirkėjui baudą – ____ procentus neparduoto pieno vertės, išskyrus, kai pieno supirkimas nutraukiamas Pieno supirkimo taisyklėse nurodytais atvejais.
12. Nenupirkęs pieno pagal išankstinį grafiką, Pirkėjas per ____ darbo dienas sumoka Pardavėjui baudą – ____ procentus nenupirkto pieno vertės, išskyrus, kai pieno supirkimas nutraukiamas Pieno supirkimo taisyklėse nurodytais atvejais.

13. Šalių turtinė atsakomybė nesilaikant atsiskaitymo už supirktą pieną sąlygų ir tvarkos taikoma kaip numatyta Lietuvos Respublikos atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatyme.

14. Šalis gali būti visiškai ar iš dalies atleidžiama nuo atsakomybės už sutarties neįvykdymą, jeigu įrodo, kad sutartis neįvykdyta dėl aplinkybių, kurių ji negalėjo kontroliuoti ir protingai numatyti sutarties sudarymo metu, ir negalėjo užkirsti kelio šioms aplinkybėms ar jų pasekmėms atsirasti (*force majeure*), taip pat kitais Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.253 straipsnyje nurodytais atvejais. Šalis, negalinti vykdyti įsipareigojimų, privalo per 3 kalendorines dienas pranešti kitai šaliai apie susidariusias aplinkybes ir jų įtaką vykdant sutartį.

V. KITOS SUTARTIES SĄLYGOS

15. Kitos sutarties sąlygos, neprieštaraujančios galiojantiems teisės aktams ir šiai sutarčiai: _____

16. Sutartis nutraukiama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais pagrindais ir tvarka.

17. Šalys įsipareigoja informuoti viena kitą apie siūlomus pieno kainų pakeitimus ne vėliau kaip prieš _____ kalendorinių dienų raštu arba pasirašytinai. Per šį terminą šalims nesutarus dėl pieno kainų pakeitimo ir raštu neįforminus sutarties pakeitimo, sutartis gali būti nutraukta vienos iš šalių rašytiniu pranešimu ne anksčiau kaip po nurodytojo termino pabaigos.

18. Sutartis gali būti pakeista ar papildyta tik rašytiniu abiejų šalių susitarimu.

19. Sutartis įsigalioja nuo jos sudarymo dienos ir galioja _____.

20. Sutartis sudaroma dviem egzemplioriais, turinčiais vienodą juridinę galią, po vieną egzempliorių kiekvienai sutarties šaliai.

21. Ginčai sprendžiami derybų būdu, o ginčus, susijusius su perkamo ir parduodamo pieno sudėties ir kokybės vertinimu, taip pat sprendžia ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba. Nepavykus susitarti – ginčai gali būti sprendžiami arbitražo tvarka arba teisme.

VI. ŠALIŲ REKVIZITAI

22. Sutarties šalių bankuose esančios sąskaitos:

Pardavėjo

Pirkėjo

Pardavėjas

Pirkėjas
